

Hoşgeldin Sinema Günleri...

Ondört gün boyunca ABD'den Çin'e; Sovyetler'den Mali'ye dek birçok ülkeden 100'e yakın film izleyeceğiz

BERLİN, Ankara Film Şenliği derken, Sinema Günleri'ne de geldik. Yazı mustulayan Bahar gibi, Sinema Günleri de ülkemizde çok az yaşanan tarif edilmez bir sanat heyecanı mustuluyor bizlere. Ondört gün boyunca sinemaseverler, sinemaya ilgi duyanlar, böylesine bir şenlikten sinema adına tad almak isteyenler yedi sinemaya dağılmış yüze yakın filmi izlemek için büyük bir maratona başlayacaklar. Yorucu, ama keyif verici bir maraton.

7. Uluslararası Sinema Günleri'nin oldukça yoğun programına bir göz attığımız zaman, gerek nitelik ve gerekse nicelik açısından uluslararası saygınlık olan kimi festivallerden hiç de aşağı kalmadığına tanık oluyoruz. Hatta kimi yönleriyle onlardan daha da zengin ve kaliteli bir görüntüme sahip. 7 yılda, böylesine bir mesafenin alınması elbetteki bu etkinliğin diğer sevindirici bir yanı.

Neler izleyeceğiz bu yılki Sinema Günleri'nde acaba? En kısa yoldan, neler izleyeceğiz ki diye bir yanıt verebiliriz bu soruya. Almanya'dan Çin'e, ABD'den Sovyetler Birliği'ne dek her bir ülkeden film var bu yıl. Gelişigüzel seçilmiş filmler değil bunlar. Özellikle izlenerek, üzerinde uzun uzadıya düşünümlere aykılanmış filmler... Tabii bu seçimde dünyanın hemen hemen her yanındaki festivalleri izleyen Vecdi Saray dostumuzun büyük çabasının da bu arada belirtelim.

Uluslararası yarışma

Bu yılki Uluslararası Yarışma'ya ikisi Türk filmi olmak üzere 16 film katılıyor. Türk filmleri ise Şahin Kaygun'un ikinci çalışması Dolunay ile, Yavuz Turgul'un Muh-sin Bey'i. Böylesine bir yarışmada ve uluslararası juri karşısında filmlerimizin şansı ne olur acaba? Ama en azından her ikisinin de olumlu bir seçim sonucu yarışmaya sokulduğunu ve en azından bizlerin yüzünü ağartacak düzeyde filmler olduğunu söyleyebilirim.

Yarışmalı bölümde yer alan filmlerin çoğunluğu bir sanatçıyı odak almış. Çeşitli dallardaki sanatçının çevresi ve toplumu ile irdeleyen, giderek sanatçının kendisiyle ödeşmesini konu alan filmler bunlar. Örneğin Sovyet yönetmen Nikolai Burlyayev, 19. yüzyıl Rus şairi Lermontov'un fırtınalı yaşamından kesitler getiren Lermontov ile yarışmaya katılırken, Paul Cox ise Van Gogh'un kardeşi Theo'ya yazdığı mektuplardan yola çıkarak Vincent filmi kotarmış. Sanatçıyı odak alan diğer yarışma filmleri ise şunlar: Macar sinemacı Janos Dömölky'nin Şafak Vakti Çatılar, Çek besteci Leos Janacek'in yaşamını anlatan Jaromil Jiras'in Ak Yeleli Aslan, yaşlı bir yönetmenin son filmi yapmak için verdiği uğraşı görüntüleyen Beat Kuert'in Deshima, yine bir başka yönetmenin İspanya çit savaşına ilişkin bir yapmasını konu alan Basilio Martin Patino'nun Madrid, geçmişinin izlerini arayan bir müzisyenin öyküsünü anlatan Ken Loach'un Ata Yurdu, yaşlı bir bestecinin ailesi ve toplumu ile olan ilişkilerini yansıtan Zhang Zeming'in Kugunun Şarkısı, yoksulluktan ünlü bir yazar olmanın üstesinden gelen bir kızın ölenemez yükselişini ele alıp işleyen Anders Wahlgren'in Mosa.

Yarışmanı diğer filmleri ise, bir avuç sanatseverin sinema tutkusunu işleyen Fransız yönetmen Jean-Charles Tacchella'nın Öne Kaydırma ile, Polonyalı yönetmen Radoslaw Piwowarski'nin benzer konuyu anlatan Hollywood Treni.

Suriye adına yarışmaya katılan Samir Zikra ise Gelecek Yılın Olayları'nda kendi ülkesinin sorunlarını irdelerken, Kanadalı yönetmen Patricia Rozema ise ilk uzun metrajlı Deniz Kızlarının Şarkısını Duydum filminde genç bir kızın düşlerini, kadını bir duyarlılıkla beyazperdeye yansıtmaya çalışıyor.

Bakalım tüm bu filmler arasında hangisi Altın Lale'yi kucaklayacak.

Bu yılki Berlin Film Festivali'nde ülkemizi temsil eden Erden Kıral'ın Av Zamani ile, geçen yıl yine aynı festivalde Altın Öykü Ödülü'nü kazanan Gleb Panfilov'un Tema'sı ise, Mai Zetterling'in Amarosa filmi gibi yarışma dışı gösterilecek.

Sinema sinemaya bakıyor

Sinemanın bu kez kendine yöneldiği, kendi sorunlarıyla kendi ustalarını ortaya koyan bir dizi film, bir dizi ilginç belgesel. Ün-

Anders Wahlgren'in Mosa

Chen Kaise'den "Sarı Toprak"

Macar yönetmen Gyula Gazdag'ın 1987'de Locarno'da Bronz Leopar ödülünü kazandığı "Bir Varmış Bir Yokmuş" filminden bir sahne.

SİZLER İÇİN ONDÖRT FİLM

SİNEMA Günleri'nde yer alan tüm filmleri izlemek kuşkusuz keyifli bir iş. Ama yorucu bir uğraş olduğu da gerçek. Eğer, sinemayı hem seviyor, hem de zamanınız çok kısıtlıysa sizlere her gün bir film izlemek koşuluyla bazı filmleri önerebiliriz. İşte bizim 14 filmlik listemiz.

- 1- Tema (Yön: Gleb Panfilov) Sovyetler Birliği
- 2- Ağıt (Yön: Zoltan Fabri) Macaristan
- 3- Nedamet (Yön: Tengiz Abuladze) Sovyetler Birliği
- 4- Kurban (Yön: Andrey Tarkovski) Sovyetler Birliği
- 5- Andrey Rublev (Yön: Andrey Tarkovski) Sovyetler Birliği
- 6- Özel Bir Gün (Yön: Ettore Scola) İtalya
- 7- Günaydın Babil (Yön: P.V. Taviani) İtalya
- 8- San Lorenzo Gecesi (Yön: P.V. Taviani) İtalya
- 9- Arıcı (Yön: Theo Angelopoulos) Yunanistan
- 10- İlık (Yön: Süleyman Cisse) Mali
- 11- Radyo Günleri (Yön: Woody Allen) ABD
- 12- Umut ve Zafer (Yön: John Boorman) ABD
- 13- Hoşçakalın Çocuklar (Yön: Louis Malle) Fransa
- 14- Aşklarımız (Yön: Maurice Pialat) Fransa

STANBUL Sinema Günleri, eleştirmen Burçak Evren ve sanat servisi; Faruk Şüyük, Enver Ercan, Nur Nirven, Oya Ayman, Dilek Girgin, Seda Erşan tarafından izlenecektir.

lül Fransız yazarı Michel Ciment'in Elia Kazan üzerine yaptığı Elia Kazan, Bir Yabancı, Tunuslu eleştirmen/yönetmen Ferid Boughedir'in Arap ülkeleri sinemasını tanıtan Genç Arap Sineması, sinemaseverlerin çarpıcı Gel ve Gör ile Elveda filmlerinden anımsayacakları Sovyet yönetmen Elem Klimov üzerine Ronald Holloway'ın yaptığı Klimov, ünlü bir sanatçı Jeanne Moreau'nun sessiz sinemanın ilahı bir diğer ünlü sanatçı Lilian Gish üzerine yaptığı 58 dakikalık belgesel Lihan Gish ve Bir Porte, Berlin Film Festivali'nde Jean Birkin'li iki filmiyle sükse yapan Fransız kadın yönetmen Agnes Verda'nın Fransız Sinematek'ini üç dakikaya sığdıran Ne Güzel Merdivenlerin Var, Rezsó Szöreny'in Doğum Günün Kutlu Olsun Marilyn, Steff Gruber'in

Fetiş ve Düşler ile Omer Kavur'un Gece Yolculuğu sinemanın içindeki sinemayı bizlere daha yakından tanıtmaya çalışacaklar.

Uyarlamalar

Sinema Günleri'nin en ilginç bölümlerinden biri. Her ülkeden bir usta seçilmiş. Bizlere Mısır sinemasının en önemli yönetmenlerinden Yusuf Şahin'i Toprak, Merkez Garı, Niçin İskenderiye ve Bellek ile tanıtan Sinema Günleri bu kez Elveda Napolyon'dan sonra son filmi Altın Gün'ü sunuyor.

Uyarlamaların diğer ustaları arasında ise Zoltan Fabri Ağıt, Volker Schlöndorff Yaşlı Adamlar Topuluğu, Andrzej Wajda Aşk Olayları Günülüğ filmleriyle yer alıyor. Ta-

bii bu bölümde bizden de film var. Ziya Özta'nın Halide Edip uyarlaması Ateşten Günler.

Ustalara saygı

Bu bölümde Sovyet sinemasının ünlü yönetmenlerinden Tengiz Abuladze'yi üç, yine aynı ülkeden Andrey Tarkovski'yi dört, İtalyan sinemasından ise Ettore Scola ile Vittorio ve Paolo Taviani kardeşlerin filmlerini izleyeceğiz. Hepsi de günümüz sinemasının en önemli adları. Örneğin Taviani kardeşlerden Günaydın Babil ile San Lorenzo Gecesi'ni Ettore Scola'dan Teras, Özel Bir Gün filmlerini kaçırmayın derim. Nedamet filmiyle 1987 Cannes Film Festivali'nde jüri özel ödülü kazanan Tengiz Abuladze ise yabancı olduğumuz bir sinemacı. En azından bu sinemacılığı tanımamızı açısından Yakarış ve Dilek Ağacı filmleri izlenmeye değer. Andrey Tarkovski'nin ise Ivan'ın Çocukluğu, Andrey Rublev, Solaris, Ayna, Stalker ve Kurban filmleri kaçırılmayacak ve şimdiden bir çoğu başeser çizgisine gelmiş görkemli filmler.

Bir Avrupa sinemasına doğru

Aşağı-yukarı her bölümde bizden bir film var. Bu bölümdeki bizden film ise Livaneli'nin Yaşar Kemal'in aynı adlı yapıtından sinemaya uyarladığı Yer Demir Gök Bakır. Böylesine bir film, bu bölüme seçilmesini ise biraz tedirginlikle karşıladığımızı söylemeliyim. Acaba bu film hangi yönüyle Avrupa sinemasına doğruyu yansıtır. Anlamadım. Her neyse, bu bölümün diğer filmleri arasında Yunan sinemasının önde gelen yönetmenlerinden Theo Angelopoulos'un Marcello Mastroianni desteği ile kopardığı Arıcı, yine aynı ülkeden Nicos Papatakis'in Fotoğraf, Almanya'dan Hark Bohm'un bir Türk ailesini konu alan Yase-min'i, Portekizli sinemacı Manoel de Oliveira'nın Durum ile İsviçre sinemasının gözbebeği Alain Tanner'in Hayaletler Vadisi filmleri var.

Dünya festivallerinden

Istanbul Sinema Günleri'ne bir açıdan festivallerin festivali niteliğini de kazandıran bir bölüm. Çeşitli festivallerde ödül kazanmış filmlerin bir bakıma resmi geçidi. Bu resmi geçitte neler yok ki. Malili sinemacı Süleyman Cisse'nin 1987 Cannes Film Festivali'nde jüri özel ödülü kazandığı Işık, Axel Corti'nin 87 Chicago Festivali Büyük Ödülü'nü alan Viyana'ya Hoşgeldin, yine aynı yıl Locarno'da Bronz Leopar Ödülü'nü kazanan Gyula Gazdag'ın Bir Varmış Bir Yokmuş, 87 Locarno Altın Leopar Ödülü'nü kazanan Jose Alvero Morais'in Krallığın Soyтарыsı, 87 Venedik Film Şenliği'nde FIBRESCİ ödülünü alan Ermanno Olmi'nin Hanımefendiyi Uzun Ömürler, bu bölümde sunula cak yapıtlardan başlıcaları.

Dünya sinemasına bir bakış

Geçtiğimiz yıl dışarda adından uzun uzadıya söz edilen bir çok film yer aldığı bir diğer ilginç bölüm. İlk göze çarpanlar ve tabii kaçırılmaması gerekenler Woody Allen'in Radyo Günleri, John Boorman'ın Umut ve Zafer'i, Davit Mamet'in Oyun Evi ile, Michael Radford'un Beyaz Yaramazlık filmleri.

Kadın gözleriyle

Kadın yönetmenlerin kadınları odak noktası aldığı filmler. Bu bölümde Doris Dörrie'nin çapkın ama başarılı bir reklamcıyı anlattığı Erkekler, Vijaya Mehta'nın Raosahap, Marta Meszaros'un Sevgililerime Günce, Fina Torres'in Oriane ve Margaret-ha von Trotta'nın devrim tarihini önde gelen kadınlardan Rose Luxembourg'u konu alan aynı adlı filmlerini izleyeceğiz.

Bir ülke, bir sinema: Fransa

Bu yılki bir ülke bir sinema bölümü Fransız sinemasına ayrılmış. Bu bölümde Fransız sinemasının son yapıtlarını görme olanına kavuşacağız. Dokuz Fransız filmi'nin yer aldığı bu bölümde dikkati çeken başlıca filmler şunlar: Leos Carax'ın Küçük Kan, Claude Chabrol'un Maskeler, Maurice Pialat'ın Aşkımız, Louis Malle'in Hoşçakalın Çocuklar ve Andrea Techine'nin Randalve.

Sinema Günleri'nde Türk Sineması

BU yılki Eczacıbaşı Film Yarışması'na 18 film katılıyor. Önjüri tarafından seçilen filmler Faruk Bayhan, Sami Şekeroğlu, Yavuz Özkan, Cevat Çapan ve Burçak Evren'den oluşan büyük jüri tarafından değerlendirilecek. En iyi Film için yarışacak filmler ise şunlar: Nisan Akman'ın yönettiği, Hülya Avcı ile Erdal Özyağcılar'ın oynadığı Bir Kırık Bebek, Engin Ayça'nın ilk filmi Bez Bebek, uzun bir aradan sonra sinemaya tekrar dönen Tuğç Başaran'ın yönettiği, Aytaç Arman ile Meral Ögüz'un oynadıkları Biri ve Diğerleri, Engin Ayça gibi sinema yazarlığından yönetmenliğe geçen Yavuzer Çetinkaya'nın Deniz Kızı, Ümit Elçi'nin Çetin Altan'ın aynı adlı romanından sinemaya uyarladığı Bir Avuç Gök-yüzü, Şerif Gönen'in Katröçler, On Kadın, Atuf Yılmaz'ın Türkün Soray'lı Hayallerim, Aşkın ve Sen ile Hale Soygazi'li Kadının Adı Yok, Erden Kıral'ın Av Zamani'nden önce gerçekleştirdiği Dilan, Yusuf Kurçenli'nin otuz ailelerini anlatan Gramafon Avrat, Orhan Ögüz'un I. Ankara Film Festivali'nde en iyi film ve en iyi yönetmen ödülünü kazanan Herşeye Rağmen, Ali Özgentürk'ün Su da Yanar, Başar Sabuncu'nun Kaçamak, Erdoğan Tokatli'nin Orhan Kemal'den sinemaya uyarladığı 72 Koğuş, İrfan Tözüm'ün Oktay Arayıcı'nın oyunundan sinemalaştırdığı Rumuz Goncağul ve Korhan Yurtsever'in son filmi Zincir.

Bu programda, son yıllarda gelişmeler gösteren Türk canlandırma sinemasından bir seçme yer alıyor. Ateş Benice'nin "Sentez" ve "Stereo"su, Benice'nin Derviş Pasin'le birlikte yaptığı "Dede Korkut-Boğaç Han", Ferruh Doğan, Oğuz Aral, Tekin Aral ve Ertuğrul Nuri'nin birlikte yaptıkları "Direkterarası", yine F. Doğan, O. Aral ve T. Aral'ın ortak çalışması "Koca Yusuf", Ahmet Sipahioğlu'nun "Bay A" ve Tonguç Yaşar'ın "Amentü Gemisi" ve "Nasreddin Hoca" adlı geçmişten gelen iki çalışması, Türk canlandırma sinemasının nerede olduğunu gösterecek.

Türkiye'de ihmal edilmiş bir alan olan belgesel sinemada son yıllarda yapılmış çabalardan toplu bir panorama vermeyi amaçlayan bir gösteri... Bu alanda Süha Ann, Bilgi Adalı, Hasan Özgen'in filmleri, genelde Anadolu'nun kültürel mirasına, insan malzemesine, doğal zenginlikler içindeki yaşamlara değin önemli, etkili gözlemler getiriyorlar. Bire video filmi olan "Son Sesler" ve "Hasret Resimleri'nin ilki, Kafkas kökenli yurtaşların muzak arak unuttukları ana dilleri, Übiñça üzerine bir araştırma... İkincisi ise, Orhan Taylan'ın resmine eğiliyor.

Alo Sanat

Yaşasın sinema

SİNEMA, çağımızın şüphesiz en etkin görsel ve işitsel sanat dalı. Dünya uluslararası mutlu luk, mutsuzluk ve yaşamsal dürtülerini gözlerimiz önüne sermesi, ülkeleri birbirine yaklaştırmayı, kaynaştırması bakımından büyük bir işlevsel etkinliğe sahiptir.

Sinema mazisi bakımından yakın bir geçmişe sahip olmasına karşın, kısa zamanda gelişerek, büyümiştir. Sessiz sinemadan, sesli sinemaya geçiş süreci içerisinde sinema sanatına gönül verenler çoğalmıştır.

1950'lerde Avrupa'ya sarayan yeni gerçekçilik akımının öncüleride Sica, Fellini, Visconti ve Mal-le'nin ortaya koydukları yalın sinema anlayışı bu sanat dalının daha çok sevilmesine etken olmuştur.

Sinema, öylesine büyüdü ki, sanat dalıdır ki, seyredeni emsalsiz güzellikler ve kültürler alemine taşır. O büyütlü atmosfer içerisinde kendinizi değişik dünyalara kaptırırsınız.

Ülkemiz sinemasına bakarsak; son yıllarda yetişen genç kuşak sinemacılarla, nitelikli ve özgün yapıtlar kotarılarak her geçen gün daha iyi bir sinema doğrusuna yönelmiştir.

İyi bir sinema parasal ve teknik imkanlarla mümkün olabilir. Şu bir gerçektir ki, ülkemizde sinemanın yeri ve konumu anlaşılmalıdır.

Genç kuşak sinemacılarımız; Erden Kıral, Ali Özgentürk, Başar Sabuncu, Ömer Kavur, Şahin Kaygun, Bilge Olgaç, Şerif Gönen, Zeki Ökten, Nesli Çölgeçen vs. gibi sanatçılarıyla sinemamız taze bir soluk kazanmış, ilerisi için peyyeni mustular getirmiştir.

Çok yaşa sinema...